

УДК 373.5.091.31:51

В.В. Нічишина

*Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка*

ПРО ІНТЕГРАЦІЮ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

У статті розглянуто інтеграцію форм організації навчання як один із можливих шляхів формування в учнів загальноосвітніх шкіл умінь позитивної самооцінки, критичного мислення, самостійного вирішення нестандартних навчальних та життєвих завдань, творчої самоорганізації тощо. Обґрунтовано ефективність наступних форм організації навчання математики в загальноосвітній школі: кейс-технології, методу проєктів, інтегрованих уроків, уроків-ігор. Виявлено, що їх інтеграція дає можливість розглядати математичні знання і вміння не як самоціль, а як можливість обстоювати свою позицію, аргументувати власну точку зору, доводити правильність або хибність окремих положень, ставити запитання вчителю, чути позицію й точку зору іншої людини, рецензувати відповіді товаришів, ділитися власними знаннями з іншими, тобто як засіб розвитку особистості учня, використання математичних знань для задоволення пізнавальних і практичних потреб.

Ключові слова: *інтеграція форм організації навчання математики; кейс-технологія; метод проєктів; інтегрований урок; урок-гра; формування позитивної самооцінки учня; розвиток критичного мислення учня; підвищення пізнавальної активності учня.*

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день концепція навчання в Україні передбачає високий загальноосвітній та культурний рівень підготовки учнів, які мають одержати не лише різнобічні глибокі та міцні знання основ наук, але й уміння творчо їх застосовувати, постійно поповнювати. Сучасний стан суспільного розвитку, динамічні зміни в усіх сферах людської діяльності зумовлюють зростання потреби суспільства у формуванні творчої особистості з високим рівнем інтелектуального розвитку, творчих можливостей, здатної до створення та засвоєння інновацій у будь-якій галузі.

Потреба суспільства в особистості, яка б характеризувалася високим рівнем сформованості готовності до творчої діяльності, зумовлена необхідністю розвитку навичок постійного пошуку нової інформації, творчої самоорганізації в навчальній діяльності, установки на нестандартні шляхи вирішення творчих завдань, саморозвиток власної концепції, забезпечення здатності продуктивно реалізовуватися в сучасних умовах.

Вирішення цього важливого завдання покладено насамперед на систему освіти, що потребує принципово нових підходів до навчання, виховання та підготовки до самостійного життя юного покоління, постійного оновлення форм та методів навчання з метою їх ефективнішого впливу на розвиток особистості учня.

На думку Григорія Ващенко, педагогічна діяльність сьогодні вимагає залучення суб'єкта навчання до перетворюючої діяльності, а не тільки до засвоєння знань. Необхідно надати навчальній діяльності учня новий особистісний зміст, дозволити йому впливати на хід і результативність навчальної діяльності [5].

Найчастіше учні, які завершують навчання в школі і йдуть вчитися у вищі навчальні заклади або працювати, нездатні самостійно вирішувати складні проблеми, вони працюють несистемно, за зразком, їм не вистачає власної ініціативи, креативного мислення, винахідливості. Тому важливим завданням загальноосвітньої школи має бути орієнтація навчально-виховного процесу на розвиток творчих здібностей особистості учня.

Метою статті є розгляд інтеграції таких форм організації навчання, які б сприяли формуванню в учнів загальноосвітніх шкіл умінь позитивної самооцінки, критичного мислення, самостійного вирішення нестандартних навчальних та життєвих завдань, творчої самоорганізації та обґрунтування ефективності інтеграції наступних форм організації навчання математики в загальноосвітній школі: кейс-технології, методу проєктів, інтегрованих уроків, уроків-ігор.

Виклад основного матеріалу. Задля розвитку креативної, всебічно розвиненої, творчої особистості учня на уроках математики потрібно створюватися такі умови, які б стимулювали учня постійно самовдосконалюватися, висувати нові, нестандартні ідеї, відстоювати власну думку, самостійно вирішувати складні проблеми навчальної діяльності, формували б позитивну самооцінку та розвивали критичне мислення учнів.

Найбільш придатним для досягнення цієї мети є старший шкільний вік, де відбувається процес стабілізації особистості, завершується формування сталих поглядів на світ і своє місце в ньому, особистісного і професійного самовизначення [12, 14].

Навчальна діяльність вимагає від учнів старших класів довільності пізнавальних психічних процесів та поведінки. Старшокласник не тільки визначає мету, а й окреслює план її реалізації, передбачає наслідки її досягнення. Старшокласник допомогу вчителя у більшості випадків розцінює як таку, що носить консультативний характер. При цьому особистість учителя сприймається позитивно. Щоб самостійно керувати своєю навчальною діяльністю, учень має засвоїти керівні функції учителя та спроектувати їх на себе. Навчальна діяльність учнів старшого шкільного віку носить навчально-професійний характер. Вона є основою для майбутньої професійної підготовки.

Правильна орієнтація навчально-професійної діяльності старшого школяра багато в чому визначає його ставлення як суб'єкта подальшої трудової діяльності, його ставлення до праці. Це ще більшою мірою визначає підпорядкування навчальної діяльності більш важливій меті – майбутній діяльності. Людина навчається не заради самого навчання, а для чогось вагомого для неї в майбутньому [10].

Педагогу необхідно знати, що старшокласникам подобається вступати в дискусії з учителем, відстоювати власну точку зору, вислуховувати аргументовані пояснення і поради, демонструвати виважену позицію майже дорослої людини.

Характерним для навчального процесу в старшій школі є систематизація знань з різних предметів, встановлення міжпредметних зв'язків. Старших школярів цікавлять не тільки питання теорії, але хід аналізу, способи, докази. Їм подобається, коли викладач змушує вибирати рішення між різними точками зору, потребує обґрунтування тих чи інших тверджень, вони з готовністю, навіть з радістю вступають в суперечку і наполегливо захищають свою позицію [15].

З огляду на це педагог у навчальному процесі повинен максимально враховувати особливості й інтереси учнів і створювати простір для їхньої власної розумової й соціальної активності, формувати позитивну самооцінку та розвивати критичне мислення учнів.

Самооцінка – це усвідомлення власної ідентичності незалежно від мінливих умов середовища. В основі самооцінки лежить самосвідомість, так як на певному щаблі розвитку самосвідомість стає самооцінкою. Самосвідомість – це знання про себе, ставлення до цього знання і як результат ставлення до себе і проявляється він у вигляді самооцінки [7].

Роль самооцінки в самовихованні може бути як позитивною, так і негативною. Адекватна самооцінка дозволяє правильно вибрати юнаку ті особисті якості, які слід

розвивати в собі, виховувати. Він правильно буде оцінювати свої розумові та фізичні здібності, не занижуючи їх і в той же час не завищуючи. За допомогою цього новоутворення старшокласник може вибрати професію, яка йому буде цікава, а не тому що у нього хороші оцінки з цього предмету і він легко йому дається.

Неадекватна занижена самооцінка теж буде давати позитивний результат, оскільки старшокласник буде з більшою строгістю ставитися до себе, з більшою наполегливістю домагатися поліпшення своїх особистих якостей, шукати своє місце в житті. А ось неадекватна завищена самооцінка буде давати зовсім протилежний результат у порівнянні з адекватною і неадекватною заниженою самооцінкою.

Щодо критичного мислення, то А. Кроуфорд, С. Метьюз, Д. Макінстер, В. Саул переконані, що критичне мислення є таким мисленням, яке розвивається на основі ретельного оцінювання не лише припущень, але й фактів, і призводить до найбільш об'єктивних висновків шляхом аналізу всіх доцільних чинників і використання обґрунтованих логічних процесів.

Критичне мислення характеризується такими властивостями як усвідомленість, самостійність, рефлексивність, цілеспрямованість, обґрунтованість, контрольованість, самоорганізованість. Контроль в свою чергу породжує самоорганізацію, самозміну.

Найбільш ефективними для формування критичного мислення є такі прийоми:

- критичне обговорення наукових і публіцистичних статей, матеріалів Інтернету;
- ліцензування своїх і чужих творчих робіт, рефератів;
- створення рефератів аналітичного характеру з виявленням та порівнянням різних поглядів на проблему;
- розв'язання логічних задач із застосуванням логічних операцій, що ґрунтуються на застосуванні критики та самокритики;
- обговорення помилок, допущених у вирішенні проблем і розв'язанні задач (вибору найбільш раціональних способів);
- формування умінь аргументовано спростовувати висунуті в минулому хибні гіпотези в контексті вирішення сучасних проблем (у процесі проведення дискусій та тренінгів);
- організація та проведення дискусій з будь-яких актуальних проблем сучасності з подальшим критичним аналізом їхнього перебігу.

Тобто критичне мислення проявляється в здатності дитини самостійно аналізувати інформацію, умінні бачити помилки або логічні порушення в твердженнях різних авторів або партнерів, аргументувати свої думки, змінювати їх, якщо вони неправильні, і відстоювати, якщо вірні, прагненні до пошуку оптимальних та аргументованих розв'язків.

Очевидно, що завдання, які вимагають від учнів розуміння та застосування, як правило, не завжди використовуються вчителями.

Критичне мислення формується та розвивається під час опрацювання інформації, розв'язування задач, розв'язання проблем, оцінювання ситуації, вибору раціональних способів діяльності. Тому уроки математики створюють плідні умови для формування та розвитку критичного мислення.

Проте не тільки зміст та методи математики є сприятливим ґрунтом для формування позитивної самооцінки та розвитку критичного мислення старшокласників, важливою є також інтеграція різних форм організації навчання математики (кейс-технології, методу

проектів, інтегрованих уроків, уроків-ігор), кожна з яких зі свого боку може сприяти процесу формування творчої особистості учня.

Зокрема, ефективним методом ситуативного навчання на конкретних прикладах є використання в навчальному процесі старшокласників такої форми організації навчання як кейс-технологія (від англ. «case study» – вивчення ситуації).

Суть методу полягає у використанні конкретних випадків (ситуацій, історій) для спільного аналізу, обговорення або вироблення рішень учнями з певного розділу навчальної дисципліни. Кейси (ситуаційні вправи) мають чітко виражений характер і мету. Як правило вони пов'язані з проблемою або ситуацією, яка існувала чи і зараз існує. Це завжди моделювання життєвої ситуації, і те рішення, що знайде учасник кейса, може служити як відбиттям рівня компетентності і професіоналізму учасника, так і реальним рішенням проблеми. У кейс-технології не даються конкретні відповіді, їх необхідно знаходити самостійно. Це дозволяє учневі, спираючись на власний досвід, формулювати висновки, застосовувати на практиці одержані знання, пред'являти власний (або груповий) погляд на проблему.

Так, «Кейс» учня з математики має повністю відображати його роботу в області курсу математики з деякої теми. Він повинен включати в себе різного виду завдання, проекти, доповіді, письмові роботи; показати успіхи учня в цій області математики; демонструвати комунікативні навички учня, вміння оперувати математичним апаратом і вирішувати проблемні завдання, а також здатність учня до подальшого просування в області математики і усвідомлення можливих способів просування. Чіткість і культура мови повинні бути невід'ємною частиною.

Суть проектної технології – стимулювати інтерес учнів до певних проблем, що передбачають володіння системою знань, та через проектну діяльність, яка передбачає розв'язання однієї або цілої низки проблем, показати практичне застосування набутих знань [1].

Робота над проектом включає усвідомлення учнем мети, оформлення задуму, розробку організаційного плану, роботу за планом, підбиття підсумків у вигляді письмового звіту [2].

Робота над проектом – практика особистісно-орієнтованого навчання в процесі конкретної праці учня, на основі його вільного вибору, з урахуванням його інтересів. У свідомості учня це має такий вигляд: «Все, що я пізнаю, я знаю, і для чого це мені треба і де я можу ці знання застосувати». Технологія проектування передбачає розв'язання учнем або групою учнів якої-небудь проблеми, яка передбачає, з одного боку, використання різноманітних методів, засобів навчання, а з другого – інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, творчості [13].

Застосування методу проектів в процесі викладання шкільного курсу математики дасть можливість: перетворити абстрактну математику (такою її бачить більшість учнів) на цікаву та особистісно значущу, що сприятиме розвитку творчих здібностей особистості; активізуватиме навчально-пізнавальну діяльність учнів при вивченні математики; забезпечуватиме зв'язок теоретичного матеріалу з його практичним застосуванням; надасть учням більшої самостійності; формуватиме ключові життєві компетентності: уміння вчитися, загальнокультурну, громадянську, підприємницьку, соціальну, інформаційно-комунікативну та компетенцію збереження здоров'я; значно підвищить результативність вивчення конкретної теми [6].

М. Г. Іванчук вважає, що інтеграція може виступати засобом формування гнучкої і продуктивної системи знань; формування узагальнених способів дій; формування пізнавальної активності, самостійності; формування світогляду [9, с.49].

На думку Ю. М. Колягіна, інтеграція, як мета навчання, повинна сформувати знання, які відображатимуть зв'язок окремих частин світу як системи для того, щоб навчити людину уявляти світ як єдине ціле, в якому всі елементи взаємозв'язані. Інтеграція як засіб отримання нових уявлень на стику традиційних предметних знань в першу чергу покликана заповнити незнання на стику вже наявних диференційованих знань, встановити істотні зв'язки між ними. Найсуттєвішим при цьому є те, що інтеграція як засіб переходу певної сукупності елементів у нову якість базується на відродженні природних, об'єктивно існуючих між елементами інтеграції, зв'язків [11, с. 29].

Як засіб підвищення науковості та доступності навчання, підсилення пізнавальної діяльності учнів, покращення якості знань, отримання системи цілісних знань розглядають інтеграцію І.Д. Зверев, В.Н. Максимова [8, с. 42].

Як процес і результат взаємодії окремих навчальних дисциплін, які сприяють удосконаленню навчально-виховного процесу загалом, визначає інтеграцію стосовно навчального процесу В. Якиляшек [16, с. 29].

Мета уроків, побудованих на інтегрованому змісті, – створити передумови для різнобічного розгляду повного об'єкта, поняття, явища, формування системного мислення, збудження уяви, позитивного емоційного ставлення до пізнання.

Інтеграцією у навчанні математики називають процес структурного об'єднання змісту математичного матеріалу шкільного курсу математики, методів навчання та засобів навчання. Мета якого полягає у формуванні стійких математичних компетентностей через формування цілісних математичних знань, навичок, умінь.

Інтегровані уроки, на яких можуть бути присутні два викладачі одночасно, допомагають вирішувати більшу кількість задач, використовувати різні методи і форми навчання, інформаційно-комунікаційні технології, педагогічні програмні засоби навчання. Застосування в навчальному процесі інтегрованих технологій та інтерактивних форм і методів навчання сприяє формуванню навичок і вмінь учнів, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, активної взаємодії учнів. Це така організація навчального процесу, за якої не можлива неучасть учня в колективному процесі пізнання, співнавчання, взаємонавчання.

Щодо уроків-ігор Букатов В.М. вважає, що на різних стадіях еволюції соціальний за змістом і формою феномен гри розвивався протягом усієї людської історії і набував різних якостей і особливого суспільно-культурного сенсу. Багато дослідників гри пов'язують її походження з релігійною культурою. Ігри довгий час були інструментом дії на хід історичних подій в суспільстві і природі [4].

Основна мета гри – підняти інтерес учнів до навчання, і тим самим підвищити ефективність навчання. Чому гра так подобається дітям? Тому, що гра дарує радість і захоплення, що сам процес гри сповнений несподіванок, а результат – таємниця. Але окрім суб'єктивного сприйняття, є, безумовно, глибший вплив гри на людину, на основні сфери її життєдіяльності: фізичну, емоційно-вольову, інтелектуальну та духовну (цілісно-сміслову) [3].

Гра є такою формою навчання, яка спрямована на моделювання реальної дійсності з метою ухвалення рішень в конкретній ситуації, її основною метою є поглиблення інтересу до

навчання і тим самим підвищення ефективності навчання.

Для учнів урок-гра – перехід в інший психологічний стан, це інший стиль спілкування, позитивні емоції, відчуття себе в новій якості.

У навчальних іграх немає тих хто програв або виграв, тут виграють всі. Їх можна проводити на будь-якому етапі уроку. Це дасть змогу виявити знання учня і вміння користуватися ними.

Основною метою інтелектуальних ігор є розвиток творчих та розумових здібностей, логічного мислення, підвищення рівня ерудиції, виховання почуття колективізму та відповідальності.

Головне завдання педагога – заохочувати подібні ігри дітей, вчити в процесі гри підтримувати дитячу ініціативу в придумуванні і організації різних ігор, надавати їм необхідну допомогу. Не можна забувати про те, що дидактична гра дуже емоційно насичена. Беручи участь в ній дитина переживає хвилювання, радість від вдало виконаного завдання, засмучення з приводу невдачі, бажання заново випробувати свої сили. Загальний емоційний підйом захоплює всіх дітей навіть зазвичай пасивних [6].

Гра – чи не єдиний вид діяльності, спрямований на розвиток не окремих здібностей (до мистецтва або техніки), а здібності до творчості в цілому [13].

Розглядаючи навчально-ігрову діяльність як процес навчання, можна зробити висновок:

- ігрова діяльність – це багатокomпонентна цілісна система;
- спосіб досягнення цілей і розвиток особистості учнів відбувається завдяки особистісно-мотиваційній діяльності;
- пізнавальна діяльність, що розгортається на основі гри, має свій предмет і спрямована на конкретні цілі й результати;
- результат ігрового навчання досягається в процесі поетапного вирішення системи проблемних завдань;
- завдяки ігровій діяльності формуються комунікативні дії учнів між собою та вчителем, підвищується рівень естетико-етичного боку навчання;
- зростає інтерес до вивчення предмета.

Висновки. Проблема формування позитивної самооцінки та розвитку критичного мислення учнів старшої школи на уроках математики набуває актуальності на сьогоднішній день. Тому навчальний процес у загальноосвітній школі для дітей юнацького віку необхідно будувати таким чином, щоб у старшокласника була можливість виявляти свою позицію, аргументувати власну точку зору, доводити правильність або хибність окремих положень, вміти чути позицію й точку зору іншої людини, рецензувати відповіді товаришів, допомагати однокласникам та ділитися власними знаннями з іншими. Вчитель має практикувати вільний вибір завдань, створювати ситуації самоперевірки, використовувати групові форми роботи, дискусію, мозковий штурм, у навчання включати елементи праці та гри тощо. Саме інтеграція таких форм організації навчання як кейс-технологія, метод проектів, інтегровані уроки, уроки-ігри завдяки своїм особливостям сприятимуть формуванню в учнів загальноосвітніх шкіл умінь позитивної самооцінки, критичного мислення, самостійного вирішення нестандартних навчальних та життєвих завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <http://westudents.com.ua/glavy/48672-42-osoblivost-vihovannya-uchnv-rznh-vkovih-grup.html>
2. <https://pedkab.wordpress.com>

3. Артемова Л.В. Вчися граючись. – К.: Томіріс. – 1990. – С. 3-5.
4. Букатов В. М. Педагогічні таїнства дидактичних ігор: Посібник. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2004. – с. 15 – 26.
5. Ващенко Г. Загальні методи навчання: підручник для педагогів / Григорій Ващенко. – К.: Українська видавнича спілка, 1997. – 410 с.
6. Використання гри для активізації навчально-виховного процесу: Посіб. для студ. пед. вузу та викладачів / Уклад.: Мішкурова В. Ф.; Пащенко М.І. – К.: Наук. світ, 2001. – С. 48 – 51.
7. Головін С.Ю. Словник практичного психолога [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.koob.ru
8. Зверев И.Д., Максимова В.Н. Межпредметные связи в соврем. школе.-1981.-237 с.
9. Іванчук М.Г. Інтегроване навчання: сутність та виховний потенціал.–Чернівці: Рута, 2004.–360 с.
10. Клочек Л.В., Дроботун М.М., Зубченко В.Г., Ржевська-Штефан З.О., Савенко О.А., Уличний І.Л., Шинкаренко О.В.. Актуальні питання психології (інформаційно-методичні матеріали для студентів педагогічного університету). Навчально-методичний посібник. – Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2011. – 132с.
11. Колягин Ю.М. Об интеграции обучения и воспитания в начальной школе // Начальная школа.-1989.-№3.-С.52-57; 1990.-№9.-С. 28-31.
12. Кон И.С. Психология ранней юности: Книга для учителя. - М.:Просвещение, 1989 – 187с.
13. Никитин Б. Розвиваючі ігри. –К., 1980. – С. 10-12.
14. Профконсультаційна робота із старшокласниками /За ред. Б.О.Федоришина.-К.: Рад.школа, 1980.- 160с.
15. Соловійова О.В. Закономірності розвитку пізнавальних здібностей школярів: Вікова та педагогічна психологія // Питання психології. - 2004, № 3.
16. Якиляшек В. Особливості інтеграції природничо-математичних знань // Педагогіка і психологія професійної освіти.-1992.-№2.-С. 28–33.

V.V. Nichyshyna

Central Ukrainian State Pedagogical University named after Volodymyr Vynnychenko

ABOUT INTEGRATION OF THE FORMS OF ORGANIZING TEACHING MATHEMATICS AT A SECONDARY SCHOOL

The article presents the integration of forms of organizing teaching process as one of the possible ways of formation secondary school pupils' abilities of positive self-evaluation, critical thinking, independent solution of non-standard educational and vital tasks, creative self-organization, etc. The author substantiated the effectiveness of such forms of organizing teaching Maths at a secondary school as case-technology, method of projects, integrated lessons, lessons-games. It is exposed that their integration gives an opportunity to consider Maths knowledge and abilities not as self-target but as a chance to uphold one's own position, to persist in one's own opinion, to prove the correctness or inaccuracy of some statements, to ask a teacher questions, to hear a position and the other person's point of view, to review friends' answers, to share one's own knowledge with others, so as means of developing pupil's personality, using Maths knowledge for satisfying cognitive and practical needs.

Key words: *integration of forms of organizing teaching Mathematics (Maths); case-technology; method of projects; integrated lesson; lesson-game; forming pupil's positive self-evaluation; developing pupil's critical thinking; raising pupil's cognitive activity.*

В.В. Нічишина

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

ОБ ИНТЕГРАЦИИ ФОРМ ОРГАНИЗАЦИИ ОБУЧЕНИЯ МАТЕМАТИКЕ В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ШКОЛЕ

В статье рассмотрена интеграция форм организации обучения как один из возможных путей формирования у учеников общеобразовательных школ умений положительной самооценки, критического мышления, самостоятельного решения нестандартных учебных и жизненных заданий, творческой самоорганизации и т.д. Обоснована эффективность следующих форм организации обучения математике в общеобразовательной школе: кейс-технологии, метода проектов, интегрированных уроков, уроков-игр. Выявлено, что их интеграция даёт возможность рассматривать математические знания и умения не как самоцель, а как возможность

отстаивать свою позицию, аргументировать собственную точку зрения, доказывать правильность или ошибочность отдельных положений, задавать вопросы учителю, слушать позицию и точку зрения другого человека, рецензировать ответы товарищей, делиться собственными знаниями с другими, т.е. как средство развития личности ученика, использования математических знаний для удовлетворения познавательных и практических нужд.

Ключевые слова: интеграция форм организации обучения математике; кейс-технология; метод проектов; интегрированный урок; урок-игра; формирование положительной самооценки ученика; развитие критического мышления ученика; повышение познавательной активности ученика.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Нічишина Вікторія Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри математики Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Коло наукових інтересів: інноваційні технології навчання майбутніх учителів математики; у тому числі, інтегративний підхід до професійної підготовки майбутніх учителів математики.

УДК 373.1:004

О.В. Слободяник

*Інститут інформаційних технологій і засобів навчання
Національної академії педагогічних наук України*

УКРАЇНСЬКІ СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

В статті розглянуто можливість використання українських соціальних мереж в навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу. На базі соціальних мереж вчителями активно створюються і розвиваються віртуальні спільноти для організації та керівництва навчального процесу або самостійної діяльності з конкретної дисципліни. Зазначено, що дослідницька діяльність учнів в соціальній мережі організовується в невеликих групах. Тут досить зручно розміщувати завдання для самостійного опрацювання або для спільної роботи над проектом. В результаті такої взаємодії в групі та самостійної індивідуальної роботи учні мають можливість глибше вивчити матеріал, спробувати застосувати набуті знання в проектній діяльності, додати посилання на інші сайти, які містять матеріали з даної тематики. Відмічено, що в соціальних мережах є безліч можливостей для організації «перевернутого навчання», яке останнім часом набуває популярності та використання діяльного методу.

Ключові слова. Електронна соціальна мережа, навчальний процес, загальноосвітній навчальний заклад, патріотичне виховання

Вступ. У Концепції нової української школи, зокрема у «формулі нової школи» зазначено, що «...наскрізне застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі та управлінні закладами освіти і системою освіти має стати інструментом забезпечення успіху нової української школи. Запровадження ІКТ в освітній галузі має перейти від одноразових проектів у системний процес, який охоплює всі види діяльності. ІКТ суттєво розширяють можливості педагога, оптимізують управлінські процеси, таким чином формуючи в учня важливі для нашого сторіччя технологічні компетентності» [2].

Аналіз досліджень. В останні роки провідні вітчизняні та зарубіжні науковці багато уваги приділяють впровадженню нових інформаційно-комунікаційних технологій в навчальний процес загальноосвітніх та вищих навчальних закладів. Великої популярності в навчанні набувають соціальні мережі. Дослідженням ролі і значення соціальних мереж в освіті займалися Т. Архіпова, Р. Гуревич, Ю. Дюлічева, С. Івашнова, С. Крібель,